

В основі інституту примирення (на мою думку) лежать давно відомі та визнані моральні норми. Згадаймо заклик до каяття, втілений в Біблейській притчі про заблукалу вівцю і блудного сина та мудрість викладену в слушній заповіді: “Той, хто приховує свої злочини, не матиме успіху, а хто зізнається, той буде помилуваний.”

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88.
2. *Боброва О. М.* Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід / О. М. Боброва. – К. : Наш час, 2006. – 164 с.
3. *Кучер В. О.* Угода про примирення у кримінальному процесі / В. О. Кучер, О. В. Сав'юк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 4. – С. 340-350.
4. Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів : Указ Президента України від 10.05.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>.

Кулакова Н. В.
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
кандидат юридичних наук, доцент (м. Київ)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Охорона об'єктів культурної спадщини в умовах глобалізації набуває все більшого значення. Їх збереження та недопущення незаконного вивозу є актуальним у зв'язку сучасними процесами, що обумовлюють втягнення цих речей у торговий обіг. Вирішення цієї проблеми здійснюється за допомогою правових, організаційно-управлінських заходів, що передбачені міжнародними конвенціями та кримінальним законодавством.

Предметом охорони є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою. Все це обумовлює актуальність розвитку та впровадження законодавства щодо захисту таких об'єктів. Актами міжнародного права відповідна юридична відповідальність покладена не тільки на всіх членів суспільства, що повинні займатися збереженням культурного надбання, зберігати пам'ятники історії і культури, але й на держави, як на суб'єктів публічно-правових відносин. Так, Декларація принципів міжнародного культурного співробітництва, схвалена Генеральною конференцією

ООН 04.11.1966 р., проголосила обов'язок захисту культурних цінностей як під час миру, так і під час війни, встановивши, що кожна держава самостійно піклується про збереження та розвиток культури, охороняє культурні цінності, що знаходяться на його території та домагається повернення незаконно вивезених культурних цінностей [2].

Вперше спробу охорони культурної спадщини на міжнародному рівні було здійснено на Гаазьких конференціях 1899 і 1907 рр., на яких було прийнято 13 конвенцій, що започаткували формування принципів й норм міжнародного права, які передбачали спеціальні заходи охорони історичних і культурних об'єктів – мистецтва, історії, археології, давні рукописи й книги, будівлі, в яких зберігаються чи експонуються культурні надбання, а також окремо – центри зосередження культурних цінностей. IX Гаазька конференція про бомбардування морськими силами під час війни від 18 жовтня 1907 р. у Конвенції “культурним цінностям” присвячено ст. 5 “При бомбардуванні морськими силами повинні бути прийняті начальником всі необхідні заходи для того, щоб щадити, по спроможності, історичні пам'ятники, храми, будівлі, що слугують цілям науки, мистецтва та благодійності, шпиталі та місця, де зібрані хворі або поранені за умови, що такі будівлі та місця не використовуються одночасно військовим цілям”. Жителі міст повинні були означити ці будівлі або збірні місця видимими знаками.

Велике значення для розвитку міжнародного права, яке регулює питання правового захисту об'єктів культурної спадщини, має Договір про охорону художніх та наукових закладів та історичних пам'ятників (в історії отримав назву “Пакт Реріха”). На міжнародній конференції в Гаазі 14.05.1954 р. було підписано “Конвенцію про захист культурних цінностей у випадках озброєного конфлікту”, яка і до цього часу є основним документом щодо захисту об'єктів культурної спадщини. Її положення були доповнені в 1999 р. Другим Протоколом, який продовжував безперервну та системну діяльність удосконалення міжнародно-правових норм.

Національні закони країн, що підписали вищезазначені конвенції, повинні з ними співвідноситися, більш того повинні на їх основі прийматися відповідні документи (закони, постанови, укази) для їх реалізації.

Основною міжурядовою організацією, що займається вирішенням широкого кола проблем міжнародного співробітництва є Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО). ЮНЕСКО надає допомогу державам-членам при реалізації заходів по охороні об'єктів культурної спадщини, сприяє обміну інформацією, здійснює підготовку міжнародних конвенцій й рекомендацій, проводить консультації по розробці національного законодавства.

Характерною ознакою правового захисту об'єктів культурної спадщини в країнах Європи є те, що відповідальність за такі посягання передбачена не тільки нормами окремих законів, але і кримінальним законодавством. По-перше, кримінально-правовий захист передбачений у розділах, що визначають

відповідальність за злочини, що посягають на майно (речі, що мають наукову, фольклорну, історичну та художню цінність), але у кодексах цих країн не зазначено саме посягання на культурну спадщину. Наприклад, КК Австрії (розд. 6 § 126), КК Бельгії (розд. III ст. 526), КК Греції (ст. 374), КК Данії (§ 194), КК Франції (розд. I).

По-друге, кримінальним законодавством окремих європейських країн передбачені розділи, в яких містяться норми по захисту саме об'єктів культурної спадщини КК Литви (ст. 106), КК Латвії (ст. 229), КК Естонії (ст. 145.3), КК Іспанії та Португалії.

Діючі міжнародно-правові акти по захисту культурних цінностей, безсумнівно, володіють значним потенціалом, особливо при розробці системи запобіжних заходів, спрямованих на захист об'єктів культурної спадщини.

*Песцов Р. Г.
доцент кафедри кримінального права та процесу
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
кандидат юридичних наук (м. Київ)*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УХВАЛЕННЯ ЗАОЧНИХ ВИРОКІВ ЗА СТАТУТОМ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ВІД 1864 РОКУ

Одним із результатів судової реформи 1864 року було прийняття Статуту Кримінального Судочинства (надалі – СКС). Норми СКС законодавчо закріпили інститут заочного вироку на зразок моделі, що існувала у французькому кримінально-процесуальному кодексі. Варто зазначити, що укладачі судових уставів 1864 року пропонували усунути заочний розгляд кримінальних справ, допускаючи лише в мирових судах і лише по найменш серйозним справам. Але Державна Дума знайшла випадки, коли через віддаленість місцеперебування підсудного вимога особистої його явки або присилання замість себе повіреного було б пов'язане для обвинувачених з витратами, які дуже перевищують суворість стягнення за скоєний проступок. З цих міркувань Державна рада допускала заочний розгляд по справам, які підсудні мировим судам, за якими обвинуваченому може бути призначено покарання не більше арешту (Ст. 834 СКС); окружний суд не міг приступати до розгляду справи за відсутності обвинуваченого.

Законом від 15 лютого 1888 року в СКС було внесено багато змін щодо правил про заочний розгляд кримінальних справ. По-перше, введено заочний розгляд і в окружні суди по тим справам, за якими обвинувачений не підлягав засудженню до обмеження чи позбавлення прав на майно; цим же законом посилено значення першого заочного провадження у мирового судді. Положення про обов'язковість явки